



Asia: U 18/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi väliaikaisen vähähiilisyysrahaston perustamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

Luonnonsuojeluliitto pitää tärkeänä, että EU:ssa kehitetään keinoja tukea teollisuuden siirtymää kohti hiilineutraaleja tuotantoprosesseja. Energianitensiivisillä teollisuudenaloilla investointitarve vähähiiliseen tuotantoon on suuri, ja julkisella rahoituksella voidaan rahoittaa siirtymää.

Rahaston tavoitteena on vähentää hiilivuotoriskiä tukemalla teollisuudenaloja, joilla EU:n päästökauppajärjestelmän ilmaisjakoa ajetaan asteittain alas. EU:n tulisi torjua hiilivuotoriskiä ensisijaisesti rakenteellisilla ohjauskeinoilla, kuten hiilirajamekanismilla, mutta mahdolliset tukimekanismit voivat olla perusteltuja siirtymävaiheessa, jos ne aidosti edistävät teollisuuden päästövähennyksiä.

Luonnonsuojeluliitto suhtautuu uuteen rahastoon kriittisesti ja muistuttaa, että kyseessä on jälleen uusi tukimuoto päästöntensiivisille toimialoille. Hiilirajamekanismin tarkoituksena on päästä eroon ilmaisjasta ja muista tukimuodoista, jotka ovat aiheuttaja maksaa -periaatteen vastaisia. Samaan aikaan, kun komissio ehdottaa uutta tukimuotoa, ilmaisjako jatkuu, osa EU-maista jakaa päästökauppakompensaatiota ja samat alat hyötyvät erilaisista innovaatiotuista ja valtion tuista. Liiton mielestä prioriteettina tulee olla päästökaupan ja hiilirajamekanismin ohjausvaikutuksen vahvistaminen ja aiheuttaja maksaa -periaate.

Julkisen tuen ehtojen tulee ohjata päästövähennyksiin. Tuen saamisen edellytyksenä tulee olla esimerkiksi uskottava hiilineutraaliussuunnitelma, investoinnit vähähiilisiin teknologioihin tai tuotannon päästöjen lisäinen ja todennettava vähentäminen. On hyvä, että rahasto on luonteeltaan väliaikainen ja sen koko on rajattu. Luonnonsuojeluliiton mielestä ilmasto-oikeudenmukaisuuden kannalta olisi perustellumpaa käyttää CBAM-varoja fossiilivapaan tuotannon edistämiseksi globaalissa etelässä. CBM-varoja kerätään EU:n ulkopuolisilta toimijoilta ja niiden käyttäminen EU:n tuottajien hyväksi saattaa olla WTO:n sääntöjen vastaista. Varsinkin kun osa varoista kerätään matalamman tulotason maista, käytäntöä voidaan myös kritisoida epäoikeudenmukaiseksi.

Komission vaikutusarviota ei ole julkaistu asetusehdotuksen yhteydessä. Rahaston vaikutuksia esimerkiksi hiilivuotoriskiin, teollisuuden investointeihin sekä päästövähennyksiin on vaikea arvioida ilman kattavaa vaikutusarviota. Siksi ehdotuksen jatkokäsittelyssä tulisi varmistaa, että päätöksenteko perustuu riittäviin analyysihin.

Lisätietoja

Hanna Aho, johtava asiantuntija, 040 628 9495, hanna.aho@sll.fi

Nelli Immonen, ilmastoasiantuntija, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi